SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 2019

314/2019

Museolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteena on:

1) ylläpitää ja vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen ymmärrystä ja osallisuutta kulttuurista, historiasta ja ympäristöstä;
2) edistää kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen säilymistä tuleville sukupolville;
3) edistää yhteisöllisyyttä, jatkuvuutta ja kulttuurista moninaisuutta;
4) edistää sivistystä, hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja demokratiaa.

2 §

Museotoiminnan tarkoituksena on:

1) kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen tallentaminen ja säilyttäminen;
2) aineistoja ja muita sisältöjä koskevan tutkimuksen edistäminen ja hyödyntäminen;
3) aineistojen ja tiedon saatavuuden, saavutettavuuden ja käytön edistäminen;
4) kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen esittäminen ja elämysten tarjoaminen;
5) yleisötyö, vuorovaikutus sekä opetuksen ja kasvatuksen edistäminen.

3 §

Ammatillisella museolla tarkoitetaan tässä laissa valtion, kunnan tai kuntayhtymän taikka muun yhteisön tai säätiön ylläpitämää sääntömääräisesti museotoimintaa harjoittavaa toimintayksikköä, jolla on kokoelmat, vakituista ammatillista henkilöstöä ja joka on avoinna yleisölle.

2 luku

Valtionosuus ammatillisten museoiden käyttökustannuksiin

4 §

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtionosuutta ammatillisten museoiden käyttökustannuksiin siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009) ja tässä laissa säädetään.

Ammatillisten museoiden käyttökustannuksiin myönnettävän valtionosuuden tavoitteena on edistää kulttuuriperinnön kattavaa tallentamista sekä monipuolisten, alueellisesti kattavien ja yhteisölleen merkittävien museopalveluiden saatavuutta.

HE 194/2018
SiVM 18/2018
EV 266/2018

5 §

Edellytyksenä ammatillisen museon hyväksymiselle valtionosuuteen oikeutetuksi on, että:

1) museon ylläpitäjänä on kunta tai kuntayhtymä taikka sellainen yksityinen yhteisö tai säätiö, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu museotoiminnan harjoittaminen tai museon ylläpitäminen;

2) museon toiminnalle on taloudelliset edellytykset;

3) museota ei ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi;

4) museolla on toimintaa ohjaavat säännöt, joissa sen vastuualue on määritelty;

5) museolla on kokoelma ja kokoelmapoliittinen ohjelma;

6) kokoelman säilyminen museokokoelmana on turvattu myös museon lopettaessa toimintansa;

7) museo on avoinna yleisölle säännöllisesti, sen toiminta on ympärivuotista ja sen kokoelmat ovat museon käyttäjien tavoitettavissa;

8) museon tilat ovat tarkoituksenmukaiset;

9) museolla on toiminnasta vastaava päätoiminen johtaja, jolla on virkaan tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja tehtävän edellyttämä riittävä perehtyneisyys museon toimialaan ja tehtäviin;

10) museolla on vähintään kaksi päätoimisessa palvelussuhteessa työskentelevää museoalan asiantuntijaa, joista toinen voi olla samalla museon johtaja ja joilla on soveltuva korkeakoulututkinto sekä suoritetut museologian perusopinnot;

11) museolla on riittävä määrä muuta henkilöstöä;

12) museolla on monivuotinen tavoitteita, toimintaa ja taloutta koskeva suunnitelma.

6 §

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää museon ylläpitäjän hakemuksesta valtion talousarvion rajoissa museon hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi. Päätöstä tehdessään ministeriö ottaa huomioon valtionosuuden tarpeellisuuden 4 §:n 2 momentissa säädetyn tavoitteen kannalta.

3 luku

Vastuumuseot

7 §

Alueellisen vastuumuseon tehtävänä on toimialueellaan:

1) toimia kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta;

2) toimia kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijana, joka antaa lausuntoja, osallistuu asiantuntijana viranomaisneuvotteluihin ja antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta;

3) toimia taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää toimialansa yhteistyötä sekä taiteen ja visuaalisen kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta.

Alueellisen vastuumuseon palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi museon ylläpitäjän hakemuksesta nimetä alueelliseksi vastuumuseoksi valtionosuuteen oikeutetun museon, jos:

1) museon nimeäminen alueelliseksi vastuumuseoksi on toimialueen olosuhteiden ja 7 §:ssä säädettyjen tehtävien hoidon kannalta tarpeellista;

2) museolla on toimintaa ja palveluita koskeva alueellinen suunnitelma;

3) museolla on riittävä asiantuntemus, tehtävien suorittamiseen tarvittava osaaminen ja toimialueen tuntemus;

4) museolla on toimialueeltaan riittävän kattavat kokoelmat, aineistot ja sisällöt; ja

5) museolla on edellytykset suoriutua alueelliselle vastuumuseolle 7 §:ssä säädetyistä tehtävistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää alueellisen vastuumuseon toimialueen museon ylläpitäjän hakemuksen perusteella. Toimialue voi käsittää yhden tai useamman maakunnan alueen, jollei alueen olosuhteisiin liittyvästä perustellusta syystä muuta johdu. Museolle annettava vastuumuseotehtävä voi käsittää yhden tai useamman 7 §:ssä säädetyistä tehtäväkokonaisuuksista.

9 §

Valtakunnallisen vastuumuseon tehtävänä on:

1) toteuttaa valtakunnallista museotoimintaa erikoisalallaan;

2) kehittää ja edistää kulttuuriperintötyötä ja museoiden yhteistyötä erikoisalallaan;

3) toimia erikoisalansa kulttuuriperinnön valtakunnallisena asiantuntijana;

4) ylläpitää ja edistää erikoisalansa kansainvälisiä yhteyksiä;

5) edistää erikoisalansa kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta.

10 §

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi museon ylläpitäjän hakemuksesta nimetä valtakunnalliseksi vastuumuseoksi museon, jos:

1) museo toimii erikoismuseona valtakunnallisesti merkittävällä toimialalla;

2) museon nimeäminen valtakunnalliseksi vastuumuseoksi on toimialan ja 2 §:ssä säädetyn museotoiminnan tarkoituksen kannalta tarpeellista;

3) museolla on toimintaa ja palveluita koskeva valtakunnallinen suunnitelma;

4) museolla on omalla toimialallaan valtakunnallisesti merkittävä kokoelma; ja

5) museolla on edellytykset suoriutua 9 §:ssä säädetyistä valtakunnallisen vastuumuseon tehtävistä.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

11 §

Vahvistaessaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 49 §:n 1 momentin mukaisesti museon valtionosuuden perusrahoituksen ja alueellisen vastuumuseotehtävän lisärahoituksen perusteena käytettävät henkilötyövuosien määrät opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa huomioon museon toteutuneen henkilötyövuosien määrän neljän edellisen varainhoitovuoden aikana ja valtionosuuden tarpeellisuuden tämän lain 4 §:n 2 momentissa säädetyn tavoitteen kannalta. Vahvistettava perusrahoituksen henkilötyövuosien määrä on vähintään kaksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa neljän vuoden välein museoiden rahoitusta koskevan suunnitelman. Suunnitelma sisältää arvion valtionosuuteen oikeutettujen museoiden valtionosuuden perusteeksi vahvistettavista henkilötyövuosien määristä ja valtakunnalliseen vastuumuseotehtävään myönnettävän harkinnanvaraisen lisärahoituksen

määristä seuraavan neljän varainhoitovuoden ajaksi. Suunnitelma on lähtökohtana museon valtionosuuden perusteena olevaa henkilötyövuosien määrää vahvistettaessa ja vastuumuseotehtävään myönnettävää harkinnanvaraista lisärahoitusta myönnettäessä, jollei valtion talousarviosta, museon toteutuneen henkilötyövuosimäärän olennaisesta alentumisesta tai suunnitelman vahvistamisen jälkeen ilmenneestä olosuhteiden muutoksesta muuta johdu.

12 §

Museon hyväksymistä valtionosuuteen oikeutetuksi ja museon nimeämistä alueelliseksi tai valtakunnalliseksi vastuumuseoksi voi hakea neljän vuoden välein opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoittamana hakuaikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi neljän vuoden välein, täyttääkö valtionosuuteen oikeutetuksi hyväksytty museo edelleen 5 §:ssä säädetyt edellytykset. Jos museo ei enää täytä 5 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, opetus- ja kulttuuriministeriö voi peruuttaa museon hyväksymisen valtionosuuteen oikeutetuksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi neljän vuoden välein, täyttääkö alueelliseksi tai valtakunnalliseksi vastuumuseoksi nimetty museo edelleen vastuumuseoksi nimeämisen edellytykset ja onko museo huolehtinut vastuumuseolle säädetyistä tehtävistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi museon ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa alueelliseksi vastuumuseoksi tai valtakunnalliseksi vastuumuseoksi nimeämisen, jos museo ei enää täytä vastuumuseoksi nimeämisen edellytyksiä tai jos vastuumuseolle säädettyjen tehtävien hoitamisessa on ollut olennaisia puutteita. Museon ylläpitäjä voi luopua alueellisesta tai valtakunnallisesta vastuumuseotehtävästä seuraavan nelivuotiskauden alusta lukien ilmoittamalla tästä kirjallisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeistään vuotta aikaisemmin.

Vastuumuseon tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle neljän vuoden välein selvitys 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai 10 §:n 3 kohdassa tarkoitetun suunnitelman toteutumisesta. Vastuumuseo ja Museovirasto neuvottelevat neljän vuoden välein seuraavaa nelivuotiskautta koskevasta suunnitelmasta.

5 luku

Voimaantulo

13 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Tällä lailla kumotaan museolaki (729/1992).

14 §

Jos museon valtionosuuden perusteeksi tämän lain voimaantuloa seuraavalle varainhoitovuodelle 11 §:n 1 momentin ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 49 §:n 1 momentin mukaisesti vahvistettava henkilötyövuosien määrä poikkeaisi olennaisesti toimintayksikön valtionosuuden perusteeksi tämän lain voimaantuloa edeltävälle vuodelle vahvistetusta henkilötyövuosien määrästä, opetus- ja kulttuuriministeriö voi jaksottaa muutoksen enintään kolmen varainhoitovuoden ajalle. Jaksottaminen toteutetaan lisäämällä tai vähentämällä valtionosuuden perusteeksi vahvistettavaa henkilötyövuosien määrää asteittain siten, että henkilötyövuosien määrä on viimeistään kolmantena varainhoitovuonna lain voimaantulon jälkeen sen mukainen kuin 11 §:n 1 momentissa säädetään.

Henkilö, joka on ennen tämän lain voimaantuloa otettu 5 §:n 9 tai 10 kohdassa tarkoitettuun tehtävään tämän lain voimaan tullessa valtionosuuteen oikeutetussa toimintayksikössä ja joka täyttää tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaiset edellytykset kyseiseen tehtävään, täyttää edelleen kyseistä tehtävää koskevat edellytykset.

Tällä lailla kumotun museolain 3 a §:ssä tarkoitetuksi valtakunnalliseksi erikoismuseoksi nimetyn museon, joka on museolain muuttamisesta annetun lain (138/2015) siirtymäsäännöksen mukaisesti viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018 osoittanut opetus- ja kulttuuriministeriölle täyttävänsä kumotun museolain 3 a §:ssä säädetyt edellytykset, katsotaan täyttävän tämän lain 10 §:ssä säädetyt edellytykset museon nimeämiselle valtakunnalliseksi vastuumuseoksi.

Poiketen siitä, mitä 11 §:n 2 momentissa säädetään, momentissa tarkoitettu rahoitussuunnitelma vahvistetaan alueellisen vastuumuseotehtävän henkilötyövuosimäärien osalta ensimmäisen kerran kolmen seuraavan varainhoitovuoden ajaksi. Poiketen siitä, mitä 12 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään, 3 momentissa tarkoitettu arviointi ja 4 momentissa tarkoitettu selvitys tehdään alueellisten vastuumuseoiden osalta ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Poiketen siitä, mitä 12 §:n 4 momentissa säädetään, momentissa tarkoitetut neuvottelut valtakunnallisten vastuumuseoiden ja Museoviraston välillä käydään ensimmäisen kerran vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ ISSN 1455-8904